

APRÓPÉNZ Adózási Hírlevél

Iránytű a sikeres vállalkozáshoz

XX. évf. 3. szám
2025. március

A TARTALOMBÓL:

- Könyvviteli zárás feladatai dióhéjban

E egyéni vállalkozókat érintő információk

T társas vállalkozásokat (Bt., Kft.) érintő információk

M magánszemélyeket érintő információk

!!! különösen fontos információk, pl. törvény által előírt kötelezettségek

KÖNYVVITELI ZÁRÁS FELADATAI DIÓHÉJBAN

A számviteli törvény értelmében a kettős könyvvitelt vezető gazdálkodóknak az üzleti év végén az **évközi folyamatos könyvelését teljessé kell tennie**, ennek során ún. „rendező tételeket”, kiegészítő, helyesbítő, egyeztető és összesítő könyvelési teendőket kell elvégeznie. Ezt követi a **technikai zárás**, tehát a költségszámlák zárása, a bevétel és a ráfordítás számlák egyenlegének átvezetése az adózott eredmény számlára, valamint a mérleg számlák egymással vagy a zárómérleg számlával szembeni lezárása. Ezen **könyvviteli zárlati feladatok** után kapjuk az **üzleti évről készült beszámolót alátámasztó főkönyvi kivonatot**.

Már javában zajlanak az éves könyvviteli zárlati munkák, melyhez az elvégzendő feladatokat igyekeztünk csokorba gyűjteni.

1. Leltárkülönbözetek elszámolása

A leltár összeállítása során szem előtt kell tartani, hogy annak tételesen, ellenőrizhető módon tartalmaznia kell a mérleg fordulónapján meglévő eszközöket és forrásokat, mennyiségben és értékben egyaránt:

- amely eszközökről a gazdálkodó **folyamatos mennyiségi nyilvántartást** vezet, azok esetében elegendő leltár felvételével **háromévente** meggyőződni;
- azokról az eszközökről, amelyekről **nincs folyamatos mennyiségi nyilvántartás, minden év végén** mennyiségi felvétellel leltárt kell készíteni;

- a **csak értékben kimutatott** eszközöknél, követeléseknél és kötelezettségeknél, továbbá az **idegen helyen tárolt** eszközöknél, a **dematerializált értékpapíroknál** az egyeztetést az analitikus és a szintetikus (főkönyvi) könyvelés összevetésével kell elvégezni, valamint egyedileg értékelni.

A leltár mennyiségi különbözetét – hiányt vagy többletet – egyéb ráfordításként vagy egyéb bevételként kell a könyvelésben szerepeltetni.

2. Átsorolások

- **idő múlása miatt**
 - » a fordulónaphoz képest **egy éven belül esedékessé váló**, de korábban tartós (éven túli)
 - **követelést** a befektetett pénzügyi eszközökből az egyéb követelések közé,
 - **kötelezettséget** pedig a hosszú lejáratúból a rövid lejáratú kötelezettségek közé át kell sorolni.
- **hasznosítási cél változása miatt**
 - » ha a mérlegkészítésig kiderül, hogy a tárgyi eszközöket, tartós pénzügyi befektetéseket, tartós bankbetéteket a **jövőben forgatási céllal** kívánja használni/hasznosítani, akkor azokat még a fordulónapon át kell sorolni a forgóeszközök közé;
 - » **fordított döntés** esetén a forgóeszközök közül kell elvégezni az átsorolást a befektetett eszközök közé;

- » a mérlegkészítésig **meghiúsult** – beruházás-
ra, készletekre adott – **előlegek** összegét az
egyéb követelések közé kell átsorolni.
- **kapcsolt viszony változása miatt**
 - » abban az esetben, ha a mérlegkészítésig
kiderül, hogy a korábban független ügyfél
(vevő, szállító) **részesedést szerzett** a gaz-
dálkodóban, vagy a gazdálkodó szerzett ré-
szesedést valamely ügyfelénél, akkor a **kap-
csolat mértékétől függően** kapcsolt, jelen-
tős vagy egyéb részesedési viszonyban lévő
gazdálkodóval szembeni követelések vagy
kötelezettségek közé **át kell sorolni** a part-
nerrel szembeni egyenlegeket.
- **előjele miatt**
 - » **követelés követel, kötelezettség tartozik
egyenlegét** – tehát amikor a követelések kö-
telezettséggé, a kötelezettségek pedig kö-
veteléssé válnak – a fordulónapon **át kell
sorolni** az egyéb rövid lejáratú kötelezettsé-
gek, illetőleg az egyéb követelések közé;
 - » **leggyakoribb esetei** a negatív egyenlegű
bankszámlák (rulírozó hitelek), az adónemen-
kénti túlfizetések, téves utalások (eredeti ve-
vőkövetelésnél magasabb összegben befolyt
tételek, szállító tartozások túlfizetései pl. vé-
letlenül keletkezett kétszeri átutalások).

3. Fordulónapi értékelések

Ennek során a **vállalkozás folytatásának elvéből**
kell kiindulni. Figyelembe kell venni minden olyan
információt, amely a leltárban szereplő vagyonele-
mek fordulónapi könyv szerinti értékét érintik.

- a) Az év végi értékelés egyik feladata a **terv sze-
rinti értékcsökkenés elszámolása** is, **ha** a gaz-
dálkodó **nem havonta vagy negyedévente szá-
molja el** az értékcsökkenést;
- b) **Terven felüli értékcsökkenést** kell elszámolni,
ha az immateriális javak és tárgyi eszközök
könyv szerinti értéke **tartósan és jelentősen**
magasabb, mint a piaci értékük; a terven felüli
értékcsökkenés **módosíthatja a várható hasz-
nos élettartamot és a maradványértéket is.**
- c) **Értékvesztést** kell elszámolni:
 - » ha egy másik gazdasági társaságban lévő **tu-
lajdoni részesedést jelentő befektetés vagy hi-
telviszonyt megtestesítő, egy évnél hosszabb le-
járatú értékpapír** könyv szerinti értéke **tartósan
és jelentősen** magasabb, mint a piaci értéke;
 - » ha a **készletek** könyv szerinti értéke **tar-
tósan és jelentősen** magasabb, mint a
mérlegkészítéskori piaci értéke;

- » ha a **követelések** könyv szerinti értéke és a
várhatóan megtérülő összege közötti kü-
lönbözet **tartósan és jelentősen** veszteség-
jellegű, akkor a mérlegkészítés időpontjáig
pénzügyileg nem rendezett követelésre.
- d) A fenti c) pontban felsorolt eszközök eseté-
ben, ha a mérlegkészítéskori piaci értéke jelen-
tősen és tartósan magasabb, mint a könyv
szerinti értéke, akkor a különbözettel a koráb-
ban elszámolt **értékvesztést visszairással** kell
csökkenteni;
- e) **Amennyiben a számviteli politikában a gazdál-
kodó úgy döntött**, akkor ha a vagyoni értékű
jog, szellemi termék, tárgyi eszköz és tulajdoni
részesedést jelentő befektetés piaci értéke
jelentősen meghaladja könyv szerinti (beker-
ülési) értékét, akkor a piaci érték és a visz-
szairás utáni könyv szerinti (bekerülési) érték
közötti különbséget a mérlegben az **eszközök
között „Értékhelyesbítés”-ként, a saját tőkén belül
„Értékelési tartalék”-ként** mutatható ki. Jellem-
zően akkor folyamodnak ehhez a technikához
a cégek, ha veszteség miatt a társaság saját
tőkéje a jegyzett tőke alá csökken, és a tulajdo-
nosok ezen aránytalanságot nem pótbefizetés-
sel szeretnék megoldani. Nem szabad azonban
elfelejteni, hogy ha ezzel egyszer él a gazdál-
kodó, akkor a jövőben mindig alkalmaznia kell.
- f) Valutapénztár, a devizabetét, a devizás köve-
telés, a befektetett pénzügyi eszköz, az érték-
papír és a devizás kötelezettség **fordulónapi
devizaárfolyamon átszámított forintértékének
a meghatározása** is ide tartozik. Ekkor a könyv
szerinti értékhez viszonyított összevont külön-
bözetet, előjelétől függően a pénzügyi műve-
letek egyéb bevételei vagy ráfordításai között
kell elszámolni.

4. Céltartalékképzés

Céltartalékok képzése a fordulónapon fennálló, mér-
legkészítésig ismertté vált kötelezettségekre, vár-
hatóan felmerülő költségekre egy előzetesen kalku-
lált értéken, az egyéb ráfordításokkal szemben tör-
ténik, feloldása pedig a következő időszak(ok)ban
egyéb bevételként kerül elszámolásra.

- **Kötelező céltartalékot képezni** a jogszabályban
meghatározott garanciális kötelezettségek, a
függő kötelezettségek (például peres ügyek),
a biztos (jövőbeni) kötelezettségek (például ha-
táridős ügyletek), a korhatár előtti ellátás és a
végkielégítés, valamint a jogszabályon alapuló
környezetvédelmi kötelezettségek miatt;
- **Céltartalék képezhető** az olyan jövőben vár-
ható, jelentős és időszakonként ismétlődő

Időbeli elhatárolások	Követelések/Kötelezettségek	Céltartalékok
Szerződésből eredő	Szerződésből eredő	Szerződéssel jellemzően nem alátámasztható
Majdnem biztosan felmerül	Már teljesített	Feltételezhetően felmerül
Összegük (néha) bizonytalan	Összegük biztos	Összegük bizonytalan, csak becsülhető, valószínűsíthető
Esedékességük a fordulónap utáni	Esedékességük (teljesítésük) ismert és bekövetkezett az üzleti évben	Esedékességük bizonytalan
Felmerülésük időpontja ismert	Felmerülésük időpontja ismert	Felmerülésük időpontja bizonytalan
Képzése az eredményszámlákkal szemben történik, kivéve, ha bekerülési árat érint	„Képzése” mérleg és eredmény- számlákkal szemben történik	Képzése az egyéb ráfordításokkal szemben történik
Áfa nélküli érték	Áfával növelt érték	Áfa nélküli érték
Nem jár adóalap korrekcióval	Nem jár adóalap korrekcióval	Adóalap korrekcióval jár
Ha a várható összeg jelentősen eltér a ténylegestől, akkor önrevízióra van szükség	Ha a várható összeg jelentősen eltér a ténylegestől, akkor önellenőrzésre van szükség	Nincs szükség önrevízióra akkor sem, ha a becsült összeg jelentősen eltér a ténylegesen bekövetkezett eseménytől

költségekre, mint a fenntartási, átszervezési és nem jogszabályon alapuló környezetvédelemmel kapcsolatos költségekre, valamint az elhatárolt, halasztott ráfordításként kimutatott, nem realizált árfolyamvesztésekre.

5. Lekötött tartalék képzése

Nem kifejezetten mérlegfordulónapi feladat (például pótbefizetés, alapítás-átszervezés, kísérleti fejlesztés aktivált értéke, saját részvények, üzletrészek visszavásárlása), de lehetnek olyan üzleti év végéhez köthető saját döntések, amelyek miatt lekötött tartalékot kell képezni, például a lekötött tartalékként képzett fejlesztési tartalék, amely a lekötés adóévét követő négy adóévben megvalósított beruházás bekerülési értékének megfelelően oldható fel szankció nélkül. A fejlesztésre fel nem használt vagy fejlesztés nélkül feloldott lekötött tartalék után a társasági adóban késedelmi pótlékot kell fizetni.

6. Elhatárolások

Az időbeli elhatárolások **mindig legalább két időszakot érintenek**:

- az állományba vétel időszakát és
- a következő időszak(ka)t, amikor a korábban állományba vett időbeli elhatárolást vissza kell vezetni.

Az időbeli elhatárolás elve értelmében azoknak a gazdasági eseményeknek a kihatásait, amelyek két vagy több üzleti évet is érintenek, az adott időszak bevételei, költségei és ráfordításai között olyan arányban kell elszámolni, ahogyan az az alapul szolgáló időszak és az elszámolási időszak között megoszlik.

Az elhatárolásokat **legtöbbször év végén** kell állományba venni, van azonban **néhány olyan speciális eset, amikor már év közben**, a gazdasági esemény bekövetkezésekor **könnyvelni kell**, például: fejlesztési célra átvett összegek, térítés nélkül átvett eszközök esetén. Emellett lehetnek olyan esetek – a gazdálkodó számviteli politikai döntése –, amikor év közben elszámolható az elhatárolás.

Az **elhatárolások kivezetése, megszüntetése** jellemzően a tárgyévet követő évben, nyitás utáni rendező tételként megtörténik, vagy speciális esetben év közben a pénzügyi elszámolással, számlák beérkezésével egyidejűleg, esetleg év végén, ha korábban nem történt meg a visszavezetésük.

Időbeli elhatárolás, követelések, kötelezettségek, céltartalékok elkülönítése sok esetben okoz fejtörést, ehhez segít a táblázat (lásd az oldal tetején).

Például:

- Biztosító elismert kártérítési kötelezettsége tárgyévben történt káreseményre, ha az elismerés a fordulónap előtti, akkor követelés lesz, ha pedig a lejárat a fordulónap utáni, mert az elismerés a mérlegkészítés időszakában történt, akkor aktív időbeli elhatárolás.
- Mérlegkészítés időszakában jogerőssé váló önrevízió, adórevízió terheit (pótlékot, bírságot) teljes összegben, megosztás nélkül időbeli elhatárolásként kell könnyvelni.
- Ha az üzleti év beszámolójának elfogadása, jóváhagyása előtt név szerint meghatározott vezetői jutalmat, prémiumot a jóváhagyásra jogosult testület elfogadta, megállapította, akkor annak összege és járulékai passzív időbeli elhatárolás lesz, de ha ez nem teljesül, akkor céltartalékot kell rá képezni.

Kovács Andrea
okl.adószakértő